

SEM V PRETEKLEM LETU *THE SEM IN THE PAST YEAR*

RAZSTAVNA IN PRIREDITVENA DEJAVNOST SEM V LETU 2020

Maja Kostric Grubišič, Sonja Kogej Rus in Nina Zdravič Polič

271

Leto 2020 sta Slovenski etnografski muzej (SEM) zaznamovali pandemija koronavirusa covid-19 in kadrovska sprememba vodenja muzeja. Po petih letih se je direktorski mandat izteklo dr. Tanji Roženberger, novembra 2020 je nova direktorica postala Natalija Polenc.

Soočanje s koronakrizo je pomenilo za večino sodelavcev SEM delo od doma že od pomladi, nato ponovno od jeseni dalje. Muzej se je soočal z večkratnim odpiranjem in zapiranjem za javnost, z odtujevanjem in oddaljevanjem muzeja od obiskovalcev, ki jim muzej namenja posebno pozornost.

Načrtovani program razstav in javnega programa se je ves čas prilagajal varnostnim smernicam Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ). Sodelavci SEM so poskušali izpeljati čim več načrtovanega programa v muzeju, velik del so preselili tudi na svetovni splet. Pri programih, ki jih je SEM izvedel v živo v muzeju, je bil upad obiska velik – tako pri šolskih skupinah kot posameznikih, zelo malo je bilo turistov. Situacija je bila zapletena tako za muzej kot obiskovalce. Tako se na primer tudi v času odprtosti organizirane skupine niso odločale za obisk, čeprav je muzej prilagodil ogleda, da so potekali varno in v manjših skupinah.

Odstopanja od predhodnega leta so velika. Glede na leto 2019 je SEM pri programih za otroke dosegel 25-odstotno obiskanost, programih za mlade 19-odstotno, za odrasle devetodstotno in za družine 30-odstotno. Prav tako niso bili izpeljani nekateri načrtovani obrazstavnimi programi, ker so bili vezani na zunanje sodelavce (na primer ob razstavi *Bosi. Obuti. Sezuti.* in ob razstavi *Hrvaške otroške igrache med tradicijo in sodobnostjo*).

Kljub temu je muzeju uspelo realizirati večino programa, uspešno je postavil in predstavil načrtovane razstave obiskovalcem, z razstavo *Morje – naše življenje* je gostoval v Trstu, razstavo *Kjer so čebele doma* je spletno odprl v Zagrebu, v decembru, ko je bil zaprt, pa je z akcijo *V svetlobo oken ujeta dediščina* za obiskovalce ustvaril posebno doživetje ob ogledu muzeja od zunaj. Kljub zmanjšanemu številu fizičnih obiskovalcev v muzeju je SEM velik del svojega programa uspešno ponudil na spletu, tako da se je spletni obisk povečal za kar 46 odstotkov.

Pogled na razstavno hišo in akcijo *V svetlobo oken ujeta dediščina*, ki je vabila na praznično doživetje muzeja od zunaj (foto: Blaž Verbič, 2020)

SEM od doma

Ob zaprtju muzeja za javnost v času epidemije (13. marec–4. maj in 24. oktober–18. december 2020) se je SEM odzval hitro in na svoji spletni strani pričel ustvarjati nov virtualni prostor s povečanjem obsega spletnih objav in predstavitvami muzejskih tem ter gradiva, tudi z vključevanjem publike v digitalni interakciji.

Aktiviran je bil zavihek *SEM od doma*, ki je obiskovalcem omogočal dostop do več kot 25.000 digitalnih vsebin: spletnih razstav, fotografskih zbirk, zvokov z razstav, zgodb o predmetih, koronskega humorja ter bogat izbor drugega gradiva. Urednika spletnih vsebin sta bila mag. Maja Kostric Grubišič in mag. Gregor Ilaš, vsebine pa so pripravljali kustosi, restavratorji in strokovni sodelavci muzeja v naslednjih podzavihkih:

SEM z zgodbami predmetov

Predstavljenih je bilo dvajset izbranih predmetov iz zbirk SEM, in sicer skozi zgodbe o življenjskih mejnikih in obdobjih, o šegah letnega cikla, o prostem času in o načinih preživljanja, o odnosu do preteklosti in o pripadnosti ljudem, skupnostim in prostorom.

KDO SEM v času pandemije?

Spletna zbiralna akcija muzeja je nagovarjala ljudi k zbiranju misli, razmišljanj, verzov in zgodb o času, ko smo v boju za zdravje ostali doma. Predvsem mlade, starejše in najranljivejše je SEM nagovarjal k razmišljanju z vprašanji: Kaj in koga v času pandemije najbolj pogrešam? Kaj novega in drugačnega počnem? Kaj sem pridobil/a? Kaj sem izgubil/a? Ali se je moj pogled na svet spremenil? Kaj bo po pandemiji drugače v mojem življenju?

Koronski humor

Zelo dobro sprejet in odmeven projekt SEM je bil zbiranje vicev oz. humorja na temo virusov, epidemije, ukrepov in odnosov v družbi v času bolezni covid-19. V ta namen je muzej odprl poseben elektronski naslov, na katerega je javnost lahko pošiljala svoje prispevke, in do konca leta je zbral okoli 1300 vicev. Z zbiranjem koronskega humorja SEM nadaljuje tudi v letu 2021.

Za otroke in družine

Za najmlajše obiskovalce je muzej pripravil spletne ustvarjalne delavnice in Etno zgodbe, ki so se navezovale na posamezne predmete na razstavah SEM ali so bile povezane s posameznimi prazniki.

273

SEM od doma

Slovenski etnografski muzej je zaradi COVID-19 pandemije zaprl vrata razstavne hiše, a je hkrati na široko odprl vrata muzeja na spletu pod naslovom SEM OD DOMA.

Ta spletna stran omogoča obisk muzeja tudi od doma, zato živi naprej. Na ta način vam je na voljo več kot 25.000 digitalnih vsebin - spletne razstave, zvrčke iz razstavi, zgodbe o predmetih, koronski humor ter bogati izbor shrupga grafiča, kar prinaša nova vidanja s etnološki deli študi ter vas hkrati vodi na ogled muzeja, ki je od maja ponovno odprt.

SEM z zgodbami predmetov

Vstopite skoli spletna vrata Slovenskega etnografskega muzeja. Preizkajte se predmetom z vstopnimi svidni dotikov, ki so jih na spleti portali šušni. Priložite zgodbam o življenjskih mojstvih in obdobjih, o segah letnega cista, o prostem času in o načinih preživljanja, o odnosu do preteklosti in o pripravljeni: ljudjem ljudem, skupnostim in prostoru. Naj vas povzročajo nit dediščine tudi ko smo doma.

mag. Polona Šušterj

[SEM z zgodbami predmetov](#)

KDO SEM v času pandemije?
Zbiramo misli, razmišljanja, verze, zgodbe ...

Priložite življeno besedilo, mislim in zgodbam o času, ko v bdi za družbo ostajamo sami in doma.

- Kaj in koga v času pandemije najbolj pogrešam?
- Kaj skrivaj in drugabnega počnem?
- Kaj sam proučim-a?
- Kaj sem izgubil-a?
- Ali se je moj pogled na svet spremenil?
- Kaj bo po pandemiji drugace v mojem življenju?

KDO SEM v času pandemije? Zbiramo misli, razmišljanja, verze, zgodbe ...

Razstave v slikah

Z novoustvarjenimi enajstimi galerijami fotografij in virtualnimi sprehodi po preteklih in aktualnih razstavah SEM je muzej obiskovalcem približal kulturno dediščino, ki so si jo lahko ogledovali na spletu.

Zvoki z razstav SEM

Navdihujoči zvoki (oz. glasba), ki so bili ustvarjeni za razstave SEM, so prvič postali dosegljivi obiskovalcem tudi zunaj muzejskega razstavišča.

274 **Filmi**

V podzavihku je bil objavljen izbor filmov, katerih producent je SEM.

Digitalna učna ura

Za osnovnošolce in učitelje je muzej objavil učni pripomoček, digitalno učno uro *Obleka (ne) naredi človeka* o oblačilni kulturi na Slovenskem od 19. stoletja naprej.

Med restavradorji

Oddelek za restavriranje in konserviranje SEM se je na spletu predstavil z zapisi o svojem delu, ki se ga v muzeju običajno ne vidi. S fotografijami in opisi so bili predstavljeni restavratski posegi na izbranih tekstilnih in lesenih predmetih.

EU projekt Taking Care

Etnografski in muzeji svetovnih kultur kot prostori skrbi (Taking Care. Ethnographic and World Cultures Museums as Spaces of Care) je evropski projekt, pri katerem med trinajstimi partnerji sodeluje tudi SEM. Projekt je bil zasnovan kot odziv na okoljsko krizo, ki poraja strah in tesnobo glede prihodnosti našega planeta. Predstavljen je bil skozi različne teme, ki opozarjajo, da etnografski muzeji niso več le zakladnice dediščine, temveč tudi prostori ustvarjanja družbenih sprememb.

Zbirke predmetov SEM

SEM je v preteklih letih sodeloval pri različnih projektih dokumentiranja predmetov etnoloških zbirk, fotografiranja predmetov ter digitalizacije gradiv. Eden izmed pomembnejših je bil projekt Athena, v sklopu katerega je muzej pripravil ogled dvaindvajsetih zbirk.

Zbirke fotografij SEM

SEM je v svoji zgodovini pridobil številne fotografske zbirke, pridobiva pa jih še naprej. Na ogled so bile postavljene izbrane fotografije iz zbirk terenskih fotografij ter

fotografije posameznih avtorjev, kot so Peter Naglič, Vekoslav Kramarič, Karol Holynski, Matija Murko in drugi.

Revija Etnolog in Digitalna knjižnica SEM

V branje in za brskanje po etnoloških in antropoloških temah je ob Etnologu, svoji znanstveni periodični publikaciji, dal v svoji digitalni knjižnici na voljo izbrane kataloge in vodnike po razstavah ter druge monografske publikacije.

E-razstave

Muzej je na spletu opozoril obiskovalce tudi na svoje e-razstave. Gre za obširne predstavitve izbranih tem, ki s fotografijami, videi in poglobljenimi besedili razkrivajo v muzeju hranjeno gradivo.

275

Razstavna dejavnost SEM

Razstave iz leta 2019

V letu 2020 so bile na ogled naslednje razstave iz leta 2019: vse leto velika razstava *Bosi. Obuti. Sezuti.*; do 13. marca osebna razstava *Nani v Ljubljani / Nani in Laibach*; ob 200-letnici Knobleharjevega rojstva do 3. maja panojska priložnostna razstava *Dr. Ignacij Knoblehar (1819–1858): Katoliški misijonar v Sudanu in raziskovalec Belega Nila*; poleg tega je bila v Dekanah do 8. septembra na ogled panojska razstava *Na obisku doma: Ob 70-letnici etnološke raziskave v Dekanah in okolici*.

Razstave SEM v letu 2020

Afrika treh muzejev (razstavna hiša SEM, 24. januar–31. marec 2020)

(Medinstitucionalna razstava v sodelovanju SEM s Koroškim pokrajinskim muzejem Slovenj Gradec in Muzejem Velenje; avtorji razstave: dr. Marko Frelih, SEM, Brigita Rajšter, Koroški pokrajinski muzej, Blaž Verbič, Muzej Velenje; fotografije: Tomo Jeseničnik; koordinatoriki: Nina Zdravič Polič, mag. Maja Kostric Grubišič, SEM; komuniciranje: mag. Maja Kostric Grubišič, SEM)

Razstava je predstavila zgodovino nastanka različnih muzejskih afriških zbirk na Slovenskem in je bila posvečena 200-letnici rojstva misijonarja in raziskovalca Ignacija Knobleharja, ki je leta 1850 v Ljubljani organiziral prvo javno razstavo afriških predmetov. *Afrika treh muzejev* je najprej gostovala v Slovenj Gradcu, nato v Velenju, zadnja postaja razstave je bil SEM.

Na skupni razstavi je bilo na ogled okoli 50 predmetov, med katerimi so izstopale obredne maske, nakit, kipi in uporabni izdelki, ki so pričali o svojevrstni kulturni dediščini afriških obrtnikov in umetnikov v 19. in 20. stoletju. Predstavljene so bile izbrane vsebine in predmeti iz zbirke Franca Tretjaka iz Koroškega pokrajinskega muzeja, predmeti iz zbirke Františka Foita iz Muzeja Velenje in izbor predmetov afriških zbirk od 19. stoletja dalje, ki jih hrani SEM.

Utrinek z razstave *Afrika treh muzejev* (foto: Blaž Verbič, 2020)

Ravenski pust: Pustna šega v Drežniških Ravnah, Magozdu in Jezercih (avla razstavne hiše, 8. februar–1. marec 2020)

(Avtorica razstave: mag. Adela Pukl, SEM; strokovni sodelavci: mag. Anja Jerin, SEM, Blaž Rakušček, Klemen Ivančič, Primož Lišter; restavriranje: Gregor Kos, Jožica Mandelj Novak, mag. Ana Motnikar, Žiga Rehar, SEM; film: Nadja Valentinčič Furlan, SEM; komuniciranje: mag. Maja Kostric Grubišič, Nina Zdravič Polič, SEM; foto: Voranc Vogel; oblikovanje razstave: Saša Kerkoš)

Priložnostna razstava pustnih mask iz treh vasi pod Krnom je predstavila tri pustne like, ki jih je SEM odkupil leta 2019: *ta lepega* in *ta lepo* ter *ta grdega*. Vsi trije so bili do leta 2017 v uporabi v času pusta. Razstavljeni sta bili tudi dve naličji *ta grdega* – eno iz konca petdesetih let 20. stoletja, ki ga hrani SEM, in najstarejšo do sedaj znano masko Ravenskih pustov iz leta 1915, ki jo hrani Tolminski muzej. Razstavo so dopolnjevale fotografije fotoreporterja Dela Voranca Vogla in v kavarni SEM fotografska razstava novinarja Primoža Hienga *Ta norčavi pustni čas*. Odprtje priložnostne razstave na kulturni praznik so popestrili Ravenski pustovi s pustnim rajanjem pred muzejem.

Ravenski pustovi so SEM obiskali za 8. februar (foto: Blaž Verbič, 2020).

Koronski humor: Vici v času epidemije COVID-19 (razstavišče in ploščad pred SEM, 20. junij–6. september 2020)

(Avtorja: mag. Adela Pukl, Miha Špiček, SEM; uredniški odbor koronskega humorja: mag. Gregor Ilaš, mag. Adela Pukl, dr. Tanja Roženberger, mag. Polona Sketelj, Miha Špiček; komuniciranje: mag. Maja Kostric Grubišič; tehnična podpora: Jure Rus, SEM; oblikovanje razstave: Blaž Verbič, Žiga Rehar, SEM)

Po navdihu slovenskega pregovora, da je smeh pol zdravja, je SEM med epidemijo koronavirusa začel zbirati vice, ki so med ljudmi krožili hitreje kot virus. Med 12. marcem in 31. majem 2020 je muzej zbral več kot 1000 vicev, na razstavi pa je bil predstavljen izbor. Zbrani in dokumentirani humor je kot odličen medij razkrival doživljanja izrednih življenjskih razmer, kot so karantena in samoizolacija, odnosi med spoloma, prepoved gibanja, delo od doma, šolanje na daljavo ...

Alma potuje po svetu naprej ..., umetniške interpretacije Huiqin Wang (razstavna hiša SEM, 23. oktober–31. december 2020)

(Avtorica razstave: Huiqin Wang; koordinatorica: Nina Zdravič Polič, SEM; besedilo: dr. Bojana Rogelj Škafar, SEM; oblikovanje: Liana Saje Wang; komuniciranje: mag. Maja Kostric Grubišič, SEM)

Slikarska razstava ob obeležitvi 101. obletnice odhoda Alme M. Karlin na osemletno potovanje okrog sveta je nastala na pobudo avtorice slik Huiqin Wang, v Sloveniji uveljavljene kitajske slikarke. Almino potovanje po svetu je Wangova v svojem izvirnem slikarskem slogu interpretirala s serijo slik, od katerih so izbrane med njimi dobile

svoje mesto v slikanici *Mala Alma na veliki poti* (idejna zasnova Huiqin Wang, besedilo Milan Dekleva, ilustracije Huiqin Wang in Luka Seme), ki je v letu 2020 izšla pri založbi Mladinska knjiga. Na razstavi je bilo predstavljenih 20 slik, spremljal pa jo je kratek video z branimi zgodbicami o Almi v slovenskem in kitajskem jeziku.

Gostujoče razstave

Hrvaške otroške igrače med tradicijo in sodobnostjo (razstavna hiša SEM, 20. februar–4. oktober 2020)

278

(Gostujoča razstava Etnografskega muzeja Zagreb (EMZ); avtorica: dr. Iris Biškupić Bašić, EMZ; kustodinja: dr. Nena Židov, SEM; koordinatoriki: Nina Zdravič Polič in mag. Maja Kostric Grubišič, SEM; oblikovanje: Nikolina Jelavić Mitrović; komuniciranje: mag. Maja Kostric Grubišič, SEM)

Na razstavi je bilo predstavljenih okoli 300 otroških igrač, od tradicionalnih do sodobnih, ki jih v zbirki hrani Etnografski muzej Zagreb. Med njimi so bile igrače, ki so jih izdelovali na začetku 20. stoletja, igrače, ki so nastale v obrtnih delavnicah, igrače iz hrvaških tovarn in igrače, ki so jih ustvarili hrvaški umetniki in oblikovalci.

Utrinek z razstave *Hrvaške otroške igrače med tradicijo in sodobnostjo* (foto: Blaž Verbič, 2020)

Organizirana izdelava igrač kot družinska obrt se je na Hrvaškem začela ob koncu 19. in na začetku 20. stoletja – najprej v Hrvaškem Zagorju in Prigorju, potem v Dalmatinski zagori. Prebivalci nekaterih vasi so ročno izdelovali otroške igrače za prodajo po vsej Hrvaški in tudi zunaj nje. Te igrače so narejene iz naravnih materialov,

predvsem lesa pa tudi iz keramike, so številnih motivov, živo pobarvane, uporabne in privlačne. Na ogled so bile tudi velike, desetkrat povečane kopije otroških igrač, ki so nastale v obrtnih delavnicah Marije Bistrice (Hrvaško Zagorje).

Na Hrvaškem so se sredi petdesetih let prejšnjega stoletja iz manjših zadrug ali industrijskih obratov razvile tovarne, v katerih so proizvajali otroške igrače (Biserka, Lanena industrija Osijek in Krapinska tekstilna industrija s tovarno TIK-TIK ...). Razstavljene so bile igrače iz tovarn in obrtnih delavnic, npr. zagrebške tovarne Biserka, znane predvsem po proizvodnji otroških plastičnih igrač, za katere so bili zgled liki iz zgodb in filmov Walta Disneyja, in plišaste igrače, izdelane v obrtni delavnici Ružice Vavra v Zagrebu, ki je delovala od leta 1949.

Sodobni čas 21. stoletja so predstavljale igrače različnih hrvaških oblikovalcev in umetnikov: lesena didaktična igrača Mačka akademskega slikarja Zlatana Vrkljana, leseni ekološki igrači Damirja Adamovića, igrače Gorana Lelasa, oblikovalca in umetnika, ki je s StrangeCo iz San Francisca leta 2007 izpeljal projekt v sodelovanju z muzejem MoMa, ter poučni igrači oblikovalca Marka Pavlovića Oblo Spheres, izdelani leta 2010 v Kanadi, in druge.

Osebnostne razstave oblikovalcev – Moje življenje, moj svet

Arkan Al Nawas: Vesolje deluje (razstavna hiša, 20. junij–6. september 2020)

(Avtorji: Arkan Al Nawas, dr. Bojana Rogelj Škafar, SEM, in Tina Palaić, SEM)

Razstava je predstavila opredmeteno, upodobljeno in ubesedeno sosledje življenjskih prelomnic in pomembnih odločitev Arkana Al Nawasa, ki so bistveno vplivale na njegovo razumevanje sebe in okolja, v katerem živi. Razkril je doživljanje svojih otroških in mladostnih let v Iraku, ki jih je zaokrožil kot študent v obdobju gibanja neuvrčenih na študiju arhitekture v Ljubljani, ter svoje življenje, družinsko življenje in poslovno pot v Sloveniji danes.

Lidija Ariana Bahovec: Živim za lepoto (razstavna hiša, 16. september 2020–7. marec 2021)

(Avtorica: Lidija Ariana Bahovec, mentorica: Mojca Račič, SEM)

Arhitektka Lidija Ariana Bahovec je predstavila pogled v svoj intimni svet otroštva in odrasčanja, svojo nujno potrebo po ustvarjanju, tako na poklicni poti kot v prostem času, svoje spominske predmete in zbirke.

Josip Orbanić: Živeti. Ustvarjati. Uspeti. / Živet. Delat. Se pones (razstavna hiša, 24. september 2020–28. marec 2021)

(Avtor: Josip Orbanić, mentorica: dr. Janja Žagar, SEM)

Josip Orbanić, doma iz osrčja Istre, a večji del življenja živi in deluje v Sloveniji, se je na razstavi ozrl na svojo prehojeno pot, počastil tiste pomembne prelomnice, kraje in ljudi, ki so ga oblikovali kot osebnost, skupaj z njegovimi spoznanji, hotenji in življenjskimi

vrednotami. Predstavil se je s spominskimi predmeti in besedili v slovenskem jeziku, ki jih je dopolnil s svojo domačo žminjsko govorico.

Manjše razstave

Slike na steklu Brede Železnik, por. Svetlič (razstavna hiša, 5. junij–december 2020)

(Avtorica: dr. Bojana Rogelj Škafar, SEM)

Na ogled je bila zbirka 15 slik na steklo avtorice Brede Železnik, por. Svetlič, ki je z izredno natančnostjo in ljubeznijo do slikanja prispevala k ohranitvi te tehnike in s tem slovenske kulturne dediščine. Zbirka je donacija, s katero je SEM obogatil svojo zbirko slik na steklo.

280

Aktivni odnosi II (razstavna hiša SEM, 24. junij–5. julij 2020)

(Društvo Odnos in Zavod Oloop; mentorici: Tjaša Baucon in Jasminka Ferčnik; sodelavka v projektu: Sonja Kogej Rus, SEM)

Razstava je bila zaključek projekta *Aktivni odnosi II – Opolnomočenje in socialna aktivacija migrantskih žensk*, pri katerem so sodelovale udeleženke iz različnih kulturnih okolij, ki so se šest mesecev redno in aktivno srečevale na delavnicah, tudi v SEM. Tu so pletle nove socialne vezi, se učile in spoznavale priložnosti za delo ter vključevanje v družbo. Pri tem so pod budnim vodstvom mentoric tudi ustvarjale, pridobljeno znanje in izdelke, ki so nastali v tem času, pa so predstavile na razstavi.

Štumfi: Raziskovanje zgodovine nogavičarstva ter oblikovanje sodobnih nogavic (razstavna hiša, 3. julij 2020–1. marec 2021)

(Mentorji: dr. Živa Zupin, dr. Petja Zorec, Univerza v Ljubljani, NTF, Oddelek za tekstilstvo, grafiko in oblikovanje; sodelujoči študenti: Gašper Gajšek, Zala Hrastar, Zala Mavrič, Anita Miklavčič, Elizabeta Petrovčič, Klara Rešetič, Petra Schwarzbartel, Maruša Turk, Lara Vidmar, Iris Vrhovski; strokovni sodelavci: mag. Ana Motnikar, dr. Janja Žagar, Sonja Kogej Rus, SEM)

Zaključna razstava Študentskega inovativnega projekta za družbeno korist ŠIPK 2019/20 je nastala v sodelovanju Naravoslovnotehniške fakultete, Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani ter SEM in je bila predstavljena na razstavi SEM *Bosi. Obuti. Sezuti.* Študenti, ki so v projektu preučevali oblike, vzorce, materiale, načine izdelave in različne funkcije nogavic kot tudi njihov zgodovinski razvoj, so posebno pozornost posvetili recikliranju in ponovni uporabi že odsluženih nogavic, ki so jih uporabili za nove izdelke, primerne za nadaljnjo uporabo (npr. za izdelavo igračk na pedagoških in medgeneracijskih delavnicah).

Gostovanja SEM in medinstitucionalne razstave po Sloveniji

Terra Sancta 1910 (Sinagoga Maribor, 6. september–10. november 2020)

(Muzej krščanstva na Slovenskem; avtor: dr. Marko Freljih, SEM)

Potujoča razstava s fotografijami Petra Nagliča, ki jo je pripravil Muzej krščanstva na Slovenskem v sodelovanju s SEM, nadaljuje svoja gostovanja po Sloveniji. O največjem romanju Slovencev v Sveto deželo v mesti Jeruzalem in Betlehem je ohranjenih veliko zapisov, prek sto Nagličevih fotografij pa predstavlja edini fotografski vir o tem zanimivem poglavju iz slovenske zgodovine pred natanko 110 leti.

Od hiše do hiše skozi prostor in čas, fotografije iz zbirke Slovenskega etnografskega muzeja (Grajžarjeva galerija, Štanjel, 26. september–18. november 2020) 281

(Avtorica razstave: Vlasta Markočič; strokovna sodelavka razstave: Mojca Račič, SEM; priprava dokumentarnega gradiva: Miha Špiček, SEM)

Fotografska razstava SEM v sodelovanju z Grajžarjevo galerijo iz Štanjela v okviru Dnevoev evropske kulturne dediščine in Tedna kulturne dediščine je predstavila izbrane fotografije Štanjela, ki so iz treh zaokroženih fotografskih zbirk muzeja: iz zbirke fotografij Vena Pilon, zbirke fotografij Tiskovnega urada in zbirke fotografij Kraška hiša.

Morje – naše življenje: Spomini nabrežinske ribiške družine (Staro pristanišče v Trstu, Skladišče 26, 1. oktober–31. oktober 2020)

(Avtorica in vodja projekta: mag. Polona Sketelj, SEM; avtor osebnih izpovedi: Bogdan Petelin; strokovna sodelavka: Jasna Simoneta, Zveza slovenskih kulturnih društev (ZSKD); sodelavci razstave v Trstu: Sonia Covolo, dr. Marko Rupel, Kim Furlan; sodelavci

Utrinek z razstave *Morje – naše življenje: Spomini nabrežinske ribiške družine* v Trstu (foto: Blaž Verbič, 2020)

razstave v SEM: mag. Ana Motnikar, Gregor Kos, Žiga Rehar, Blaž Verbič, Miha Špiček, Nadja Valentinčič Furlan; prevod v italijanščino: Jasna Simoneta, ZSKD; komuniciranje: mag. Maja Kostrić Grubišić, SEM; arhitekturna zasnova in grafično oblikovanje: Luka Kern, dipl. diz. in Barbara Kocjančič, dipl. diz.; foto: Bogdan Petelin, Barbara Kocjančič, družinski arhiv Caharija, Nabrežina, družinski arhiv Petelin, Nabrežina, Dokumentacija SEM)

Razstava, ki je bila leta 2018 prvič na ogled v SEM in je nastala v sodelovanju z zadnjim lastnikom družinske zbirke Bogdanom Petelinom, je na pobudo Zveze slovenskih kulturnih društev en mesec gostovala v Trstu.

282

Na ogled je bilo več sto predmetov iz družinske zapuščine, ki jih je hranilo pet rodov Babčevih. Sprva so te predmete vsakodnevno uporabljali, kasneje so jih hranili kot spomin na prednike in minule čase. Med razstavljenimi predmeti so prevladovali tisti, ki so jih uporabljali pri ribolovu, na čolnih, pri popravljanju in izdelovanju plovil, pri obdelovanju kraške zemlje, vinogradništvu, živinoreji in drugih agrarnih dejavnostih, predmeti notranje opreme, osebni predmeti in zapisi posameznih družinskih članov, družinski dokumenti, dopolnjevale pa so jih fotografije iz družinskega arhiva.

Ploščad pred SEM

Naprej v preteklost (17. avgust–1. november 2020)

(Sodelujoči muzeji: Moderna galerija in Muzej sodobne umetnosti Metelkova, Muzej krščanstva na Slovenskem, Muzej novejšje zgodovine Slovenije, Muzej za arhitekturo in oblikovanje, Narodna galerija, Narodni muzej Slovenije, Prirodoslovni muzej Slovenije, Slovenska kinoteka, Slovenski etnografski muzej, Slovenski gledališki inštitut – Gledališki muzej, Slovenski šolski muzej, Tehniški muzej Slovenije; koordinatorka razstave: mag. Maja Kostrić Grubišić, SEM; komuniciranje: mag. Maja Kostrić Grubišić, SEM)

Panojska razstava je bila del akcije Skupnosti muzejev Slovenije pod naslovom *Naprej v preteklost*, ki je potekala med 17. in 23. avgustom 2020 in so se ji pridružili muzeji po vsej Sloveniji. Državni muzeji in galerije so se predstavili z avtorskimi razstavami in projekti, s katerimi so nagovarjali publiko in z njimi potrdili zavezo, da delajo v dobro družbe.

V svetlobo oken ujeta dediščina (fasada razstavne hiše, 7. december 2020–januar 2021)

(Koordinatorji: mag. Polona Sketelj, dr. Bojana Rogelj Škafar, dr. Nena Židov, mag. Ana Motnikar, Miha Špiček, SEM; komuniciranje: mag. Maja Kostrić Grubišić, SEM)

Slike predmetov iz tezavra muzejskih zbirk v oknih na fasadi razstavne hiše, replika Gasparijevih jaslic in kostumi treh dobrih mož v izložbi avle, stare razglednice in voščilnice iz dokumentacije SEM na panojih pred vhodom v muzej ter praznična glasba so bili darilo mimoidočim obiskovalcem v času epidemije, ko je bil muzej zaprt za javnost.

Eva Petrič: Rubikova kocka reciklaže senc&e@mocij (muzejska ploščad SEM, 15. junij 2019–)

(Avtorica razstavnega projekta: Eva Petrič; koordinatorka: Nina Zdravič Polič, SEM; komuniciranje: mag. Maja Kostric Grubišič, SEM)

Umetniška instalacija multimedijske umetnice Eve Petrič je od Poletne muzejske noči 2019 naprej na ogled na ploščadi pred upravno hišo SEM.

Potujoča razstava Koordinatorja varstva nesnovne kulturne dediščine

Nesnovna kulturna dediščina Slovenije v luči Unescove Konvencije (Mestni muzej Negotino, Severna Makedonija, 17. januar–31. januar 2020)

283

(Avtorici: dr. Nena Židov, mag. Anja Jerin, SEM; oblikovanje: Darja Klančar)

Panojska razstava s katero SEM – Koordinator varstva nesnovne kulturne dediščine že od leta 2018 gostuje po Sloveniji in po svetu, je prvič gostovala v Severni Makedoniji. Na razstavi je s pomočjo fotografij in kratkih opisov predstavljeno bogastvo nesnovne kulturne dediščine Slovenije.

Razstave SEM v Kavarni SEM

Ta norčavi pustni čas: fotografska razstava Primoža Hienga (Kavarna SEM, 8. februar–31. marec 2020)

(Avtor: Primož Hieng; koordinatorka: mag. Adela Pukl, SEM; komuniciranje: mag. Maja Kostric Grubišič, SEM)

Fotograf in publicist Primož Hieng je ob načrtnem raziskovanju in fotografskem dokumentiranju pustnih šeg v skoraj dvajsetih letih zvesto beležil pustne šege na skoraj vseh koncih Slovenije. V fotografski objektiv je ujel številne skrite obraze ter njihove raznolike in pisane podobe. Na fotografijah so bile na ogled maske, ki jih je posnel v okolju daleč stran od množice radovednežev, kot tudi tiste na velikih pustnih karnevalih.

Virtualne razstave SEM

Bosi. Obuti. Sezuti. (24. julij 2020–)

<https://www.etno-muzej.si/sl/razstave/bosi-obuti-sezuti-0>

(Avtorica: dr. Janja Žagar, SEM; strokovni sodelavec: Blaž Verbič, SEM; virtualizacija: 360PANO.si, zanj Tomislav Kiraly)

Ob razstavi *Bosi. Obuti. Sezuti.* je nastal virtualni sprehod razstave, ki je v času, ko je bil muzej zaradi koronavirusa zaprt, omogočil digitalno raziskovanje obsežnega razstavljenega muzejskega in zasebnega gradiva, predstavljenega na fizični razstavi.

Kjer so čebele doma (Gostovanje v Etnografskem muzeju, Zagreb, 3. november 2020–)

<https://www.etno-muzej.si/cebele/>

(Avtorici: Barbara Sosič in dr. Bojana Rogelj Škafar, SEM; strokovni sodelavec: Blaž Verbič, SEM; virtualizacija: 360PANO.si, zanj Tomislav Kiraly)

Z razstavo, ki jo je SEM prvič postavil na ogled leta 2018 in je z njo obeležil prvi Svetovni dan čebel, bi moral v letu 2020 gostovati v Etnografskem muzeju v Zagrebu. Zaradi razmer v letu pandemije je za hrvaške obiskovalce pripravil spletno različico razstave, ki je tako postala dostopna najširšemu občinstvu.

284

Virtualne razstave, pri katerih je SEM sodeloval

Muzeji in enakost: raznolikost in inkluzivnost (18. maj 2020–)

(ICOM Slovenija: sodelujočih 13 državnih muzejev Slovenije; koordinatorka za SEM: mag. Maja Kostrić Grubišić)

Skupna digitalna knjižica plakatov je predstavila državne muzeje Slovenije, ki so se predstavili s svojimi raznolikimi in inkluzivnimi temami. SEM se je predstavil z napovedjo razstave o Branislavi Sušnik (1920–1996) z naslovom *La Doctora: Slovenska znanstvenica v Paragvaju*.

Covid Makes History: A platform for museums across Europe (9. junij 2020–)

<https://historia-europa.ep.eu/sl/covid-makes-history>

(Hiše evropske zgodovine, Belgija; koordinator za SEM: Miha Špiček)

Hiša evropske zgodovine v Bruslju je vzpostavila platformo za muzeje po vsej Evropi in pričela s projektom zbiranja dokazov o življenju v Evropi med pandemijo. Na spletni razstavi z naslovom *Documenting Covid (Dokumentiranje covida)* se je SEM predstavil s svojim projektom *Koronski humor (Slovene Ethnographic Museum: Collecting jokes related to coronavirus)*.

KoronaKultura Ljubljana (8. julij–8. september 2020)

(Turizem Ljubljana v sodelovanju z Mednarodnim grafičnim likovnim centrom, Mestnim muzejem Ljubljana, Muzejem novejšje zgodovine Slovenije, Mestno galerijo Ljubljana in Slovenskim etnografskim muzejem; koordinator za SEM: Miha Špiček).

<https://artspaces.kunstmatrix.com/en/exhibition/1670737/koronakultura-coronaculture>

Pet ljubljanskih kulturnih inštitucij se je predstavilo s svojimi projekti v času pandemije na skupni 3D digitalni razstavi. SEM je sodeloval s predstavitvijo zbiranja koronskega humorja.

Dogodki v SEM v letu 2020

SEM je kljub letu epidemije v 2020 realiziral 275 vsebin, prireditev in dogodkov (lastnih in gostujočih), kar je povprečno ena vsebina na dan od januarja do decembra 2020 (upoštevajoč zaprtost muzeja za kar 107 dni med epidemijo koronavirusa).

Različne obrazstavne dejavnosti, ki bi morale potekati fizično in v živo v muzeju, so bile zaradi ukrepov za zaježitev epidemije okrnjene – nekatere načrtovane dejavnosti so bile izvedene, mnoge pa je SEM moral odpovedati. Še največ dogajanja je bilo v prvih dveh mesecih leta na razstavi *Bosi. Obuti. Sezuti.*

Javna vodstva po razstavah

Po razstavi *Bosi. Obuti. Sezuti.* je vodila avtorica razstave dr. Janja Žagar (15. 1., 12. 2., 10. 6.) in kulturne mediatorke in animatorke (26. 1., 29. 1., 5. 2., 9. 2., 19. 2., 23. 2., 24. 6., 24. 6., 15. 7., 22. 7., 9. 8.).

Po stalni razstavi *Med naravo in kulturo* je vodila Anja Koren Usenik z glasbeno spremljavo (8. 2.).

Po stalni razstavi *Jaz, mi in drugi: podobe mojega sveta* je vodila kulturna mediatorka Brigita Rupnik vsako prvo nedeljo v mesecu od januarja do marca.

Po osebnih razstavah so vodili avtorji Arkan AL Nawas (5. 7., 6. 9.); Josip Orbančič (24. 9.) in Lidija Bahovec (4. 10.).

Po razstavi *Afrika treh muzejev* so vodili avtorji razstave dr. Marko Freljih, Blaž Verbič in Brigita Rajšter (5. 7.).

Po razstavi *Alma potuje po svetu* je vodila avtorica Huiqin Wang (22. 10.).

8. februar v SEM (foto: Blaž Verbič, 2020)

Dejavnosti za otroke

- Ustvarjalne delavnice za otroke ob razstavi *Bosi. Obuti. Sezuti.:*
Pobarvaj, izreži, zaveži (8. 2.)
Kako nogavica postane pustna maska (16. 2.)
Hitre noge (17. 6.)
- Ustvarjalne delavnice
Skrivnost pustnih mask (18. 2.)
Gregorčki za pozdrav pomladi (7. 3.)
Okrog sveta (17. 6., 27. 9.)
Hvaležni medved (7. 10.)
- Počitnice v SEM
Zimske počitniške delavnice v SEM: čas za klekljanje in druge ročne spretnosti (18.–20. 2.)
Počitniški 3M (6.–10. 7., 17.–21. 8.)

286

Doživetje originalnih predmetov na programu za otroke *Potujemo po svetu* (foto: Dokumentacija SEM, 2020)

Dejavnosti za odrasle

- Nives Zalokar: Avstralija moja osebna izkušnja, predavanje (4. 2.)
- Jerneja Ferlež in Peter Rezman: *Maribor paralaksa*, predstavitev knjige (21. 2.)
- Čado, tečaj japonskega obreda pitja čaja (6. 1., 20. 1., 3. 2., 17. 2., 31. 8.)
- Izobraževanje v tretjem življenjskem obdobju v SEM (10. 1., 17. 1., 24. 1., 7. 2., 28. 2., 6. 3.)

- Delavnica izdelave okraskov iz oblancev za okrasitev Vatikana, Akademija cvetja in Vlada RS (16. 10.)

Organizirane skupine v muzeju

V letu 2020 je SEM obiskalo na različnih programih na stalnih in občasnih razstavah 97 skupin, od tega šest skupin predšolskih otrok, 52 skupin osnovnošolcev, 19 skupin srednješolcev, šest skupin študentov, 19 skupin odraslih in 13 skupin turistov.

Dogodki in objave na spletu ter družbenih omrežjih

Zelo uspešno je v letu 2020 SEM nastopil na svetovnem spletu, svojo prisotnost pa je še posebej okrepil na družbenih omrežjih. S svojim medijskim načrtom, ki ga je uspešno prilagodil epidemiji, je učinkovito nastopil na Facebooku, Instagramu in Twitterju. V obliki slikovnih in vsebinskih objav se je odlično povezoval z javnostjo z več kot 770 objavami, dogodki ali akcijami. Svoje spletne obiskovalce oz. sledilce je obveščal o zanimivostih o muzeju in muzejskih predmetih, predstavljal zakulisje muzejskih zgodb in muzejskega dela, se javljal v živo s kratkimi video prispevki in vabil k aktivnemu sodelovanju pri spletnih programih. Za splošno popularizacijo muzeja med različnimi ciljnim skupinami obiskovalcev so bila družbena omrežja najhitrejša in najbližja pot do javnosti in odstotek virtualnih obiskovalcev SEM-ovih družbenih omrežij se je v času, ko je bil muzej zaprt za javnost, povečal za 15 odstotkov.